

CUMELA

**Zorgvuldig grondroeren op het
agrarisch bedrijf**

Inleiding

Op 1 juli 2018 is de Wet Informatie-uitwisseling boven- en ondergrondse Netten (Wibon) in werking getreden. Deze wet is nader uitgewerkt in de Richtlijn zorgvuldig grondroeren van initiatief- tot gebruiksfase (CROW 500). Doel hiervan is om het aantal schades aan ondergrondse kabels en leidingen als gevolg van grondbewerkings- en graafwerkzaamheden te verminderen. Als je als agrariër zelf in de grond werkt of dat door anderen laat doen, raken deze regels ook jouw bedrijf.

Graafschades kunnen gevaar opleveren voor mens en milieu. Er kan sprake zijn van direct gevaar of gevaar op termijn als de schade niet wordt gemeld of onopgemerkt blijft. De gevolgen van beschadigingen van buisleidingen met gevaarlijke inhoud, zoals transportleidingen voor gas of olie, kunnen zeer ernstig zijn. Daarnaast zijn graafschades kostbaar en kunnen ze vervelende leveringsonderbrekingen van gas, water, elektriciteit of telecommunicatie veroorzaken. Ook jouw bedrijf kan daardoor worden getroffen.

Klic-melding

Sinds 2008 is het daarom wettelijk verplicht een graafmelding (Klic-melding) te doen als jij de grond roert door mechanische werkzaamheden. Dat geldt ook voor handmatig uitgevoerde werkzaamheden die een bijzonder risico vormen voor kabels en leidingen, bijvoorbeeld als je met kracht en/of met een scherp voorwerp de grond in gaat, zoals bij het slaan van een omheiningspaal. In het verlengde van de Klic-melding is het verplicht om de aangegeven kabels en leidingen op te zoeken en ook verder zorgvuldig in de grond te werken.

Wettelijke verplichtingen

De verantwoordelijkheden voor zorgvuldig grondroeren worden neergelegd bij alle betrokken partijen en jij bent er daar één van. Als initiatiefnemer van de werkzaamheden ligt de verantwoordelijkheid voor een goede voorbereiding bij jou, ook als deze werkzaamheden door het cumelabedrijf worden uitgevoerd. Als opdrachtgever heb je de verplichting om het cumelabedrijf de tijd, de gelegenheid en de middelen te geven om zorgvuldig in de grond te werken. Als je de werkzaamheden zelf uitvoert, moet je ook als grondroerder aan al je verplichtingen voldoen.

De wetgeving uitgelegd in vijftien veel gestelde vragen

Ook agrarische grondbewerkingen op je bedrijf vallen dus onder de wet- en regelgeving. Er is een afwijkende regeling voor agrariërs, maar deze regeling roept in de praktijk veel onduidelijkheid op. Wij willen je daarin graag wegwijs maken in vijftien vragen. Daarbij bewandelen we de formele weg. De praktijk is soms wat weerbarstiger, maar als je een aantal dingen één keer goed regelt, heb je er in opvolgende gevallen geen werk meer aan.

1. Wat wordt er bedoeld met de agrarische regeling in relatie tot de Wibon?

Bij algemene maatregel van bestuur ben je als agrariër vrijgesteld van de verplichting om een Klic-melding te doen voor zover je werkzaamheden verricht of laat verrichten in grond die bij jou in eigendom of in beheer is en waarbij die werkzaamheden niet dieper gaan dan vijftig centimeter onder het maaiveld. Als agrariër moet je echter nog steeds wel zorgvuldig te werk gaan. In principe eens in de twee jaar krijgt elke agrariër de informatie over de kabels en leidingen in zijn gewaspercelen automatisch en kosteloos aangeleverd. Je mag deze informatie gebruiken bij alle agrarische grondbewerkingen tot vijftig centimeter diep.

2. Wie wordt bedoeld met 'de agrariër'?

Onder 'de agrariër' worden verstaan alle bedrijven in de land- en tuinbouw die geregistreerd staan bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Bedrijven die de Gecombineerde opgave (in de volksmond 'de metelling') invullen, vallen dus onder de regeling. Het maakt niet uit of het daarbij gaat om een akkerbouwbedrijf, een veehouderijbedrijf of een gemengd bedrijf.

3. Voor welke bewerkingen geldt de agrarische regeling?

De agrarische vrijstelling geldt enkel voor agrarische grondbewerkingen tot maximaal vijftig centimeter diepte. De regeling geldt voor zowel de jaarlijks terugkerende bewerkingen van akkerbouwgrond als voor incidentele grondbewerkingen, zoals het scheuren van meerjarig grasland. Als je dieper komt dan vijftig centimeter of als er sprake is van andere werkzaamheden in de grond, zoals het graven van een sloot of de voorbereidende graafwerkzaamheden voor de bouw van een schuur, gelden de normale regels.

4. Hoe krijg je de informatie aangeleverd?

Je kunt als agrariër met je account het kaartmateriaal digitaal ophalen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit kaartmateriaal is te bekijken (ook via telefoon en tablet) en af te drukken met de gratis online Klic-viewer (www.klicviewer.nl). Voor een goede weergave is wel een kleurenprinter vereist, bij voorkeur geschikt voor het afdrukken op A3-formaat.

De informatie is in principe voor onbepaalde tijd geldig, mits er zich geen wijzigingen in de ondergrond hebben voorgedaan. Bij twijfel aan de actualiteit van de collectieve gegevens kun je een nieuwe Klic-melding doen bij het Kadaster.

5. Wat voor informatie krijgt je aangeleverd?

Als agrariër krijg je bij de collectieve aanvraag alleen informatie over de kabels en de leidingen, dus niet over huisaansluitingen, zinkers, boringen en dergelijke. Gegevens daarover kun je wel met een reguliere Klic-melding bij het Kadaster opvragen. Voor zover beschikbaar worden ze dan veelal geleverd.

6. Wat moet ik doen als ik agrarische bewerkingen uitvoer die niet dieper gaan dan vijftig centimeter?

De agrarische regeling ontslaat je niet van de plicht om zorgvuldig de grond in te gaan, ook bij ondiepe bewerkingen. Je moet dus kennismaken van de tekeningen met de kabels en leidingen. Wij raden je aan om dit vroegtijdig te doen. Wellicht is het handig om, als je veel werk uitbesteedt, dit cumelabedrijf het kaartmateriaal toe te zenden, zodat dit bedrijf een archief kan opbouwen met daarin al jouw kabel- en leidingtekeningen.

Je bent verplicht het cumelabedrijf te informeren over de ligging van kabels en leidingen door het cumelabedrijf de tekeningen ter hand te stellen, te vertellen wat je nog meer weet over de (mogelijke) ligging van kabels en leidingen en tijd en geld vrij te maken als onderzoek naar de ligging nodig is. Veel kabels en leidingen liggen niet op de diepte die je verwacht.

7. Wat te doen bij ondiepe grondbewerkingen vlakbij een buis met gevaarlijke inhoud?

Wist je dat sommige 'buisleidingen met gevaarlijke inhoud' maar zestig centimeter onder het maaiveld liggen? Als er een buisleiding met gevaarlijke inhoud in jouw perceel ligt, vereist de wet dat er voorzorgsmaatregelen worden genomen als je grondbewerkingen gaat uitvoeren, ongeacht de diepte. Eén van die voorzorgsmaatregelen is dat de leidingbeheerder de exacte ligging van de desbetreffende leiding moet aanwijzen. Daarna moet je met hem afspraken maken over de maatregelen die je moet treffen om jouw werkzaamheden zorgvuldig te kunnen uitvoeren. Welke afspraken je met de netbeheerder maakt, mogen jij en deze netbeheerder zelf bepalen, zolang die afspraken maar schriftelijk worden vastgelegd. Je bent verplicht om uiterlijk drie dagen voor aanvang van de werkzaamheden contact op te nemen met de netbeheerder van de buisleiding met gevaarlijke inhoud. Als je geen contact opneemt, overtreedt je de wet en breng je de omgeving in gevaar.

Buisleidingen met gevaarlijke inhoud worden in het veld vaak gemarkeerd. Dit is een indicatieve aanduiding; de aanwijzing van de netbeheerder ter plaatse is de enige informatie waarop je mag vertrouwen.

8. Wat moet ik doen als bij ondiepe grondbewerking bodemvreemd materiaal bovenkomt?

Veel buizen met gevaarlijke inhoud, hoogspanningskabels en belangrijke dataverbindingen zijn afgedekt met markeringslinten, betonplaten, Gobi-matten enzovoort. Deze hebben tot doel de grondroerder te waarschuwen, zodat schade aan de leiding en eventueel letsel kunnen worden voorkomen.

Mocht je dergelijk materiaal aantreffen, stop dan direct met het mechanisch graven. Graaf desnoods handmatig verder. Neem in elk geval contact op met de eigenaar van de kabel of leiding en wacht op verdere instructies. Vooral bij slootkanten en na egalisatiewerkzaamheden komt het opgraven van markeringsmaterialen nogal eens voor.

9. Wat moet ik doen als ik geen informatie heb?

Veel agrarisch land verandert met regelmaat van eigenaar, pachter of huurder. Niet altijd wordt echter de informatie over kabels en leidingen overgedragen. In die situatie is het raadzaam opnieuw een eenmalige Klic-melding te doen bij het Kadaster. Je betaalt daarvoor een bedrag (in 2020 is dit € 15,-) per meldingseenheid van maximaal vijfhonderd bij vijfhonderd meter. Natuurlijk kun je ook het cumelabedrijf waarmee je samenwerkt vragen om dit voor je te verzorgen, omdat dit bedrijf meestal al een account bij het Kadaster heeft. Op het moment dat je als agrariër weet dat er een wijziging heeft plaatsgevonden of als je er niet meer van overtuigd bent dat het kaartmateriaal juist is, geldt bovendien dat je bij grondbewerking een nieuwe (eenmalige) Klic-melding moet doen.

Overdragen van kaartmateriaal is mogelijk, maar is alleen nuttig als je de nieuwe eigenaar de zekerheid kunt geven dat er geen wijzigingen hebben plaatsgevonden.

10. Zijn er bij ondiepe bewerkingen nog aandachtspunten?

Huiskavels

Veel boerderijen liggen een stukje van de weg af. Niet zelden liggen kabels en leidingen in het weiland voor de boerderij en niet altijd langs het toegangspad.

Slootranden

In agrarische grond liggen kabels en leidingen vaak naast en evenwijdig aan sloten. Een slootrand is nog al eens uitgetrapt of het talud is bewust aangepast. Daarmee kan het zijn dat de kabels en leidingen op die plaats erg ondiep zijn komen te liggen.

Sloten schonen

Bij sloten schonen ben je niet verplicht een Klic-melding te doen, maar hierbij gebeuren wel veel kabelschades. Laat je jouw sloten laat schonen? Markeer de bij jou bekende kabels en leidingen in de buurt van deze sloten. Dit kan op dezelfde manier zoals je dit waarschijnlijk doet bij de eindbuizen van de drainage.

Landegalisisatie

Veel kabels en leidingen zijn bij de aanleg wel op voldoende diepte gelegd, maar evenwijdig aan het oppervlak. Bij landegalisisatie kan het gebeuren dat de kabels en leidingen ondieper

komen te liggen in delen die worden verlaagd.

Greppelfrezen

Greppelfrezen doe je meestal niet dieper dan veertig centimeter, maar doordat het terrein vaak niet egaal is, kan het gebeuren dat de frees door de hefboombeweging dieper de grond in vreet.

11. Wat moet ik doen als ik agrarische bewerkingen dieper dan vijftig centimeter uitvoer?

Bij agrarische graafwerkzaamheden dieper dan vijftig centimeter ben je wettelijk verplicht voor aanvang van het werk een Klic-melding te doen bij het Kadaster. Je kunt dit doen via Klic-online en verkrijgt daarmee van de betrokken netbeheerders de actuele informatie over de ligging van de kabels en leidingen. Om gebruik te maken van Klic-online moet je je eerst bij het Kadaster registreren als grondroerder. Meer informatie kun je vinden op www.kadaster.nl (zoek op 'Agrariërs'). Je kunt natuurlijk ook het cumelabedrijf waarmee je samenwerkt vragen de graafmelding voor je te doen. Dit bedrijf heeft een account en mag de melding voor je doen.

Als je aan het werk gaat, ben je verplicht om over het kaartmateriaal te beschikken. Bij uitbesteding aan een cumelabedrijf dien je het kaartmateriaal aan dit bedrijf ter beschikking te stellen.

12. Wat moet ik doen met huisaansluitingen in agrarische grond?

Niet zelden loopt een huisaansluiting via agrarische grond. Een stuk land heeft echter geen adres of postcode met huisnummer. Soms loopt een leiding tussen panden dwars door het veld. Wij adviseren je om je vooraf goed te oriënteren en de huisaansluitingsschetsen op te vragen van in de nabijheid gelegen panden, ook al staan die misschien aan een weg met een andere naam. Het zou immers kunnen...

13. Waar moet ik op letten als ik een dam in het veld weghaal?

Een dam is handig om van het ene perceel in het andere te komen. Soms is die dam ook onhandig, vooral bij het schonen van de sloot. De verleiding is dan groot om dergelijke blokkades maar te verwijderen. Soms wil je een dam verstevigen met een damwandconstructie of met een dikke laag puin. Minder bekend is dat sommige dam-duikercombinaties ook nog een andere functie hebben, namelijk het beschermen van transportleidingen die de sloot kruisen. Houd daar rekening mee. Ook bij het (mechanisch) slaan van damwanden ben je verplicht een graafmelding te doen. Je gaat dan immers dieper dan vijftig centimeter in de ondergrond!

14. Wie controleert er en wat zijn de consequenties van het overtreden van de wet?

Agentschap Telecom, onderdeel van het ministerie van Economische Zaken, heeft de toezichtstaak op de naleving van de Wibon. De toezichthouder houdt - selectief - controles op graaflocaties om te beoordelen of er daadwerkelijk zorgvuldig wordt gegraven. Bij een controle op het werk wordt altijd gekeken of de Klic-tekeningen zijn opgevraagd, maar ook of die tekeningen op het werk aanwezig zijn. Ook wordt er bij een inspectie bekeken of er voldoende onderzoek is verricht naar de precieze ligging van onderdelen van netten.

Bij het vaststellen van een overtreding kan er een boete worden opgelegd. De hoogte daarvan is afhankelijk van de ernst van de situatie en bedraagt maximaal € 450.000,-. Een enorm bedrag, maar bedenk daarbij dat een mensenleven onbetaalbaar is. Overigens kan Agentschap Telecom het ook laten bij een waarschuwing.

15. Wat zijn belangrijke informatiebronnen?

- De cumelabedrijven waarmee je samenwerkt
- www.klo.nu
- www.agentschaptelecom.nl (ga onder 'Onderwerpen' naar 'Kabels en leidingen')
- www.kadaster.nl
- www.rvo.nl

Zorgvuldig grondroeren: de belangrijkste adviezen op een rij

- Download de informatie over eventuele kabels en leidingen op jouw grond bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (www.rvo.nl). Voeg daaraan toe wat je zelf weet.
- Sla deze informatie op of laat dit doen door het cumelabedrijf waarmee je samenwerkt.
- Houd bij grondbewerkingen rekening met kabels en leidingen, ook als je dit werk laat uitvoeren door derden en zelfs als je handmatig werkt.
- Wees beducht op een ondiepe ligging van kabels en leidingen.
- Vergewis je van de ligging van kabels en leidingen op jouw bedrijf.
- Doe een Klic-melding als je bewerkingen dieper dan vijftig centimeter uitvoert. Je bent daartoe verplicht.
- Het staat je altijd vrij om een Klic-melding te doen, ook als je graafwerkzaamheden uitvoert die minder diep reiken dan vijftig centimeter. Let op: je moet altijd zorgvuldig werken in de grond.
- Neem altijd contact op met de leidingbeheerder als je gaat werken in de nabijheid van leidingen met gevaarlijke inhoud of van een net met een grote waarde.